

TEKSTİL VE HAZIR GİYİM SANAYİİ

15. TÜRKİYE TEKSTİL İSİMLERİ VE ETİKETLEMeye İLİŞKİN AB MEVZUATINA NE KADAR UYUMLU?

Tekstil İsimlerine ilişkin AB Direktifi'nin Türk mevzuatındaki karşılığı olan "Tekstil Ürünlerinin İsmiendirilmesine ilişkin Yönetmelik", başta tekstil liflerinin isimlendirilmesi, ürün etiketlerinde belirtilmesi, birden fazla lif ve bileşenden oluşan ürünlerin etiketlenmesi, öngörülen istisnalar, tekstil lif yüzdelerinin belirlenmesi ve ürün bileşimlerinin test edilmesi gibi konular olmak üzere, tekstil ürünlerinin AB içinde tâbi tutulduğu temel kuralları, Türk mevzuatına aynen aktarıyor. Ancak, Eylül 2009'da, ilgili AB düzenlemesini teknik gelişmelere uyarlamak amacıyla kabul edilen ve mevcut lif isimlerine "melamin"i de ekleyen yeni AB direktifi, henüz Türk mevzuatına aktarılmış değil. *Bunun için, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sanayi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan taslak yönetmeliğin, Türkiye'nin Katılım Süreci için AB Stratejisi 2010-2011 Eylem Planı çerçevesinde kabul edilmesi bekleniyor.*

19. TÜRKİYE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARININ KORUNMASINDA AB İLE UYUMLU MU?

Türk mevzuatında, **ticari markaların korunması**, "Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile düzenleniyor. Kararname, ilgili AB mevzuatı ile büyük ölçüde uyumlu. Ancak, Kararname'nin cezai hükümleri, Temmuz 2008'de, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi. Mahkemenin kararı, suç ve cezaların kararnameler değil, Meclis tarafından çıkarılan yasalarla düzenlenmesi gerektiğine işaret ediyor. Kararın yol açtığı hukuki boşluk, Ocak 2009'da kabul edilen yeni bir kanun ile dolduruldu. *Ancak, Avrupa Komisyonu'nun 2009 yılı İlerleme Raporu, yeni kanun kabul edilene kadar geçen süre içerisinde, 2.861 dava kapsamında suçlanan 3.357 sanığın beraat ettiğini ve bunun, DTÖ'nün Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması'nın (TRIPS) ihlali anlamına geldiğini belirtiyor. 2010 yılı İlerleme Raporu da, Yargıtay'ın, KHK'nın iptal edilen cezai hükümleri kapsamındaki davalıların tüm suçlamalardan beraat etmesi gerektiği yönündeki kararı nedeniyle, el konulan birçok taklit malın, davalılara iade edilerek, yeniden piyasaya girdiğine dikkat çekiyor.* Bunun dışında, AB'nin Topluluk Markası Tüzüğü, marka sahiplerine sağladığı koruma açısından, yalnızca üye devletleri kapsıyor. Ancak, Türkiye'nin de taraf olduğu Paris Sözleşmesi gereği, Türk vatandaşları da, markalarına tek bir başvuru ile tüm AB ülkelerinde koruma sağlamak için, Topluluk Markası tescil ettirebiliyorlar.

Türkiye'de, **tasarımların korunması**, "Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile düzenleniyor. Kararname, sağlanan korumanın kapsamı, süresi ve tasarım sahibine tanınan haklar gibi temel konularda, ilgili AB düzenlemesi ile uyumlu. Ancak, başta hukuki başvuru yolları ve yaptırımlar olmak üzere, ilgili mevzuatın her anlamda AB ile uyumlaştırılması amacıyla, konunun yeni bir yasa ile düzenlenmesi planlanıyor. Bu amaçla hazırlanan ve Şubat 2009'da TBMM Başkanlığı'na sunulan kanun tasarısı, henüz yasallaşmış değil. *2010 yılı İlerleme Raporu, bunun için öngörülen sürenin 10 Haziran 2010 tarihinde dolduğuna ve tasarının TBMM tarafından ivedilikle kabul edilmesi gerektiğine dikkat çekiyor.*

2010 yılı İlerleme Raporu'nda, uygulamadaki sorunlara rağmen, Türkiye'nin, sınai mülkiyet hakları alanındaki AB müktesebatına uyumunun görece ileri düzeyde olduğu belirtiliyor. Ayrıca, AB'nin, fikri mülkiyet hakları konusunda karşılıklı bir diyalog mekanizması tesis edilmesi yönündeki önerisinin Türkiye tarafından kabul edilmesi de, katılım müzakereleri açısından kilit öneme sahip, olumlu bir gelişme olarak ifade ediliyor.

Bununla birlikte, İlerleme Raporu'nda, sınai mülkiyet haklarını düzenleyen yeni kanun tasarılarının henüz kabul edilmediği de belirtiliyor. Taklit ve korsan malların; tüketici güvenliği, kamu düzeni ve halk sağlığı açısından taşıdığı risklere ilişkin farkındalığın artırılması gerektiğini belirten Rapor, ihtisas mahkemelerinin uygulamaları arasındaki tutarsızlıkların ve Türk Patent Enstitüsü ile mahkeme kararları arasındaki farklılıkların devam etmesini de eleştiriyor. Komisyon'un 2009 yılında yayınladığı "Fikri

Mülkiyet Hakları Uygulama Raporu'nda da, AB sınırlarında el koyulan hazır giyim ürün ve aksesuarlarının Çin'den sonraki ikinci kaynağının Türkiye olduğu belirtiliyor.

21. TÜRKİYE REACH TÜZÜĞÜNE UYUMLU MU?

Türkiye henüz AB üyesi olmadığından REACH sistemi, ülke içi üretimde ve AB dışı ülkelere ihracatta kısa vadede doğrudan bir etki yaratmıyor. Bir başka ifadeyle, iç piyasaya ve üçüncü ülkelere yönelik üretim yapan işletmelerin Tüzüğün getirdiği koşullara uyum sağlaması gerekmiyor. Ancak AB ülkelerine ihracat yapan üreticilerin ve ürünleri, Tüzük kapsamında yer alan yüksek riskli maddeler barındıran işletmelerin, kayıt ve/veya bildirimde bulunmaları gerekiyor.¹

¹ Tüzüğe uyum konusunda sanayicileri bilgilendirmek amacıyla, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın İMMİB Genel Sekreterliği bünyesinde kurulan "İMMİB REACH ve CLP Yardım Masası"nın web sayfalarında ayrıntılı bilgiler yer alıyor. Söz konusu sayfalara aşağıdaki adreslerden ulaşılabilir:

<http://www.kimyasallar.cevreorman.gov.tr/docs/sunumlar/TC%20ÇEVRE%20ve%20ORMAN%20BAKANLIĞI.htm>
ve <http://reach.immib.org.tr/web>

41. TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARET POLİTİKASI AB İLE UYUMLU MU?

Avrupa Komisyonu, 2010 yılında yayımladığı Türkiye İlerleme Raporu'nda, malların serbest dolaşımı alanında mevzuat uyumunun oldukça ileri düzeyde olduğu, ancak bazı sorunlu alanlardaki uyumsuzlukların devam ettiği belirtiliyor. Türkiye'nin, teknik engeller çıkararak karşılıklı ticarete zarar verdiğini belirten Rapor, bu tür sorunların, tekstil ürünlerinde de yaşandığına dikkat çekiyor. Ayrıca, tekstil ve hazır giyim ürünlerinin ithali için Tekstil İhracatçıları Birliği'nden tescil belgesi² alınmasını öngören uygulamanın halen yürürlükte olması da eleştiriliyor.

43. TÜRKİYE TEKSTİL VE HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNDE AB'NİN KDV MEVZUATI İLE UYUMLU MU?

2010 yılı İlerleme Raporu'nda, KDV alanındaki uyumsuzluklara dikkat çekilerek, "verginin yapısı, muafiyetler, özel uygulamalar ve indirimli oran uygulamalarında daha fazla uyum gerektiği" vurgulanıyor. Türkiye ise, Haziran 2009 tarihinde müzakereye açılan "Vergilendirme" faslına ilişkin müzakere pozisyon belgesinde, AB'nin KDV alanındaki mevzuatına büyük ölçüde, üyelikle birlikte uyum sağlamayı planlamakla birlikte, aralarında bazı tekstil ve hazır giyim ürünlerinin de yer aldığı %8 oranındaki indirimli KDV uygulamasına tâbi ürünlerde, uyumlaştırmayı üyelik sonrasında gerçekleştirmek üzere geçiş süresi talep etmiş bulunuyor. Ulusal Program'da da AB'nin KDV Direktifi'ne uyum konusuna, 2011 yılı sonrasında ele alınacak hususlar arasında yer veriliyor.

48. TÜRKİYE AB'NİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MEVZUATI İLE NE KADAR UYUMLU?

Ancak, AB'nin, işçilerin iş başındaki güvenlik ve sağlık koşullarının iyileştirilmesini teşvik etmeye yönelik Çerçeve Direktifi esas alınarak hazırlanan ve Aralık 2003'te yayımlanan "İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği", artık yürürlükte değil. Söz konusu Yönetmelik, konuya ilişkin ilkeler, bir üst hukuk normu ile düzenlenmeden, doğrudan "yönetmelik" olarak yayınlandığı için, Danıştay kararı ile Mayıs 2005'te iptal edildi. Bunun üzerine, ortaya çıkan hukuki boşluğu doldurmak amacıyla, konunun yeni bir kanunla düzenlenmesine karar verildi. Halihazırda, ilgili kesimlerin görüşüne sunulmuş olan taslak İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısı, "Türkiye'nin Katılım Süreci için AB Stratejisi 2010-2011 Eylem Planı"na da

¹ Tüzüğe uyum konusunda sanayicileri bilgilendirmek amacıyla, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın İMMİB Genel Sekreterliği bünyesinde kurulan "İMMİB REACH ve CLP Yardım Masası"nın web sayfalarında ayrıntılı bilgiler yer alıyor. Söz konusu sayfalara aşağıdaki adreslerden ulaşılabilir:

<http://www.kimyasallar.cevreorman.gov.tr/docs/sunumlar/TC%20ÇEVRE%20ve%20ORMAN%20BAKANLIĞI.htm>
ve <http://reach.immib.org.tr/web>

² DTM'nin İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ'i (2010/1) kapsamında yürütülen ve bazı tekstil ve hazır giyim ürünlerinin ithalatının kayda alınmak suretiyle ileriye yönelik olarak gözetime tabi tutulması amacıyla talep edilen kayıt belgesi.

dahil edilmiş bulunuyor. *Tasarının yasalaşması halinde, Türkiye’de, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin hükümler ilk kez özel bir kanunla düzenlenmiş olacak. AB’nin Türkiye için hazırladığı 2010 yılı İlerleme Raporu da, söz konusu hukuki boşluğun henüz doldurulmamış olmasının büyük bir eksiklik olduğuna dikkat çekiyor.*

İş sağlığı ve güvenliği konusunda, 2010 yılı İlerleme Raporu’nda yer verilen diğer eksikliklerden biri de, ekonomi ve işgücü piyasasının büyüklüğüne kıyasla, iş müfettişlerinin sayısının düşük olması. Ayrıca, kot pantolon üretilen işletmelerdeki çalışma koşullarının yol açtığı silikozis hastalığı da, diğer bir endişe kaynağı olarak vurgulanıyor. Sadece kayıtlı işçileri kapsayan resmi istatistiklere göre, iş kazalarında düşüş yaşandığının belirtildiği Rapor’da, bu istatistiklere kayıt-dışı sektörün dahil olması durumunda sayının artabileceği dile getiriliyor.

KAYNAKÇA / Diğer Belgeler

Avrupa Komisyonu, 2009 Yılı Türkiye İlerleme Raporu, 14 Ekim 2009

Avrupa Komisyonu, 2010 Yılı Türkiye İlerleme Raporu, 9 Kasım 2010